

ТАҚРИЗИ

муқарризи расмӣ ба рисолаи диссертатсионии Тағоев Шамсулло Хурсандович дар мавзӯи «Коркарди амсилаи компютери бозии педагогии рангпуркунӣ барои рушди салоҳиятҳои хонандагон дар ҷараёни таълими системаҳои ҳисоб», барои дарёфти дараҷаи илмӣ номзади илмҳои педагогӣ аз рӯи ихтисоси 13.00.02 – Назария ва методикаи омӯзишу парвариш (информатика, таҳсилоти миёна)

Рисолаи номзодии Тағоев Шамсулло Хурсандович дар мавзӯи «Коркарди амсилаи компютери бозии педагогии рангпуркунӣ барои рушди салоҳиятҳои хонандагон дар ҷараёни таълими системаҳои ҳисоб» яке аз масъалаҳои мубраму асосӣ дар ҷараёни таълими методикаи таълими информатика ба ҳисоб меравад. Боиси тазаккур аст, ки дар шароити муносири суръатафзоии пешрафти илмӣ-техникӣ пешравӣ дар соҳаи технологияи иттилоотӣ аз иттилоотонии тамоми соҳаҳои фаъолияти иҷтимоӣ вобаста аст. Дар ин маврид муаллиф суханони зерини Асосгузори сулҳу Ваҳдати миллӣ – Пешвои миллат, Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон, мухтарам Эмомалӣ Раҳмонро хеле ба маврид қайд намудааст: “Вазорати маориф бояд омӯзиши технологияҳои навро дар муассисаҳои таҳсилоти миёнаи умумӣ фаъол намуда, раванди воридшавӣ ба фазои умумичаҳонии таҳсилотро тезонад”.

Зарурати гузариш аз низоми анъанавӣ, ки он дар асри XVII дар заминаи принципҳои дидактика ташаккул ёфтааст, ба муносибатҳои нави таълимӣ тамоюли объективӣ дошта, дар марҳилаи ҷаҳонишавии босуръати муносибатҳои сиёсӣ, иқтисодӣ ва иҷтимоии байни мамлакатҳо раванди ногузир мебошад.

Низоми кунунӣ ё анъанавии таълим аз нигоҳи ташкили раванди таълим низоми синфӣ-дарсӣ буда, тибқи он мазмуну мундариҷаи дарс тавассути методҳои тавзеҳию аёнӣ амалӣ гардонида мешавад. Дар ин низом фаъолияти таълимӣ дар раванди дарс пурра аз тарафи омӯзгор

идора карда мешавад. ӯ донишро дар шакли тайёр ба хонандагон пешниҳод менамояд. Хонандагон бошанд онро қабул ва бозгӯӣ мекунанд. Дар интиҳои соли хониш омӯзгор натиҷаҳои таълими фанро арзёбӣ намуда, дараҷаи азхудкунии ҳар як хонандаро дар алоҳидагӣ месанҷад ва оид ба гузаронидан ё нагузаронидани онҳо ба синфи болоӣ қарор қабул мекунад. Китоби дарсӣ дар ин низом асосан барои иҷрои вазифаҳои хонагии хонандагон хизмат мерасонад. Мафҳумҳои «соли таҳсил», «рӯзи дарсӣ», «ҷадвали дарсҳо», «танаффуси байни дарсҳо» ва «таътил» нишондиҳандаҳои асосии низоми синфӣ-дарсӣ ба ҳисоб мераванд.

Муносибати нави таълимӣ ба салоҳиятнокии ҳам хонандагону ҳам омӯзгорон нигаронида шуда, «муносибати босалоҳият дар таҳсилот» номгузорӣ гардидааст. Муносибати мазкур фаъолнокӣ, мустақилият ва озодии академии хонандагонро роҷеъ ба интиҳоби маводи таълимӣ ва азхудкунии мавзӯи дарс таъмин намуда, мавқеи назоратии омӯзгорро фаъолтар мегардонад ва хонандагону омӯзгоронро ба истифодаи методҳои фаъолтару самарабахштери таълимӣ ҳидоят мекунад.

Ҳадафи асосии таҳқиқоти диссертатсионӣ аз пешкаш намудани тарзҳои самараноки ташаккул ва такмилдиҳии фаъолнокии хонандагон, хангоми азхудкунии мавзӯҳои дарсӣ, бо истифода аз технологияи бозиҳо иборат аст, ки он бевосита ба масъалаи муносибати босалоҳият ба таълим рабт дошта, аз мубрамияти мавзӯи таҳқиқот шаҳодат медиҳад.

Аҳамияти назарии таҳқиқот аз он иборат аст, ки барои табдилдиҳии ғаврии ададҳо аз як системаи ҳисоб ба системаи ҳисоби дигар дар шакли амсилаи компютери бозии таълимии рангпуркунӣ афзори мукаммали табдилоти сохта шудааст, ки дар соҳаи илми информатика ҳодисаи беназир ба ҳисоб рафта, тавассути он салоҳиятҳои таълимии хонандагони муассисаҳои таҳсилоти миёнаи умумӣ ва салоҳиятҳои педагогии омӯзгорони фанни технологияи иттилоотиро имконияти рушд додан муҳайё гардидааст.

Аҳамияти амалии таҳқиқот – аз таҳияи методикаи амсиласозии компютери бозиҳои педагогӣ ва тарзи самарабахши азхудкунии мавзӯи дарс иборат аст. Маводҳои таҳқиқотии диссертатсия ба сифати дастурамали таълимии иловагӣ аз фанни технологияи иттилоотӣ барои хонандагони синфи 11-уми муассисаҳои таҳсилоти миёнаи умумӣ тавсия мешавад. Дар таҳқиқот аз боби истифодаи технологияи бозиҳои педагогӣ дар рушди салоҳиятҳои хонандагон дар чараёни таълими яке аз мавзӯҳои домнадори китоби дарсии технологияи иттилоотӣ – системаҳои ҳисоб соҳан меравад. Барои болобарии дониши хонандагон роҷеъ ба мавзӯи мазкур ҳамчунин ба онҳо аз таърихи ададҳо, системаҳои ҳисоби тамаддунҳои гуногун ва истифодаи технологияи бозиҳо дар баргاردони ададҳо аз як системаи ҳисоб ба системаи ҳисоби дигар низ иттилоъ пешкаш карда мешавад.

Аз натиҷаҳои таҳқиқотӣ ҳамчунин метавонанд бакалавриятҳо, магистрантон, докторантони PhD ва унвонҷӯёни ихтисосҳои информатика, низоми иттилоотӣ, техникаи ҳисоббарор ва таъминоти барномавӣ, амсиласозии математикӣ ва компютерӣ, автоматикунонӣ ва идоракунӣ, таърихи илму техника ва умуман кулли муҳаққиқони ихтисосҳои самти илмҳои техникӣву технологӣ, ки ба омӯзиш ва таҳқиқи системаҳои иттилоотиву коммуникатсионӣ машғуланд, ҳамчун манбаи иттилооти иловагӣ истифода баранд.

Нуктаҳои ҷимояшавандаи диссертатсия:

1. Технологияи самараноки табдилдиҳии дасти ададҳо аз системаҳои ҳисоби мавқеии ҳаштӣ ва шонздаҳӣ ба системаи ҳисоби дуӣ бо истифода аз бозии таълимии рангпуркунӣ.

2. Тарзи истифодаи амсилаи компютери бозии таълимии рангпуркунӣ барои табдилдиҳии ададҳо аз системаҳои ҳисоби мавқеии ҳаштӣ ва шонздаҳӣ ба системаи ҳисоби дуӣ.

3. Натиҷаҳои амсилавӣ-озмоишии санҷиши сатҳи дониш ва рушди салоҳиятҳои таълимии хонандагони синфҳои 11-уми муассисаҳои

таҳсилоти миёнаи умумии №3, №5, №9 шаҳри Норак, гимназияи давлатии №1 ба номи Абдуллоҳи Алӣ ва литсейи Донишгоҳи давлатии тичорати Тоҷикистон аз фанни технологияи иттилоотӣ вобаста ба табдилдиҳии ҷаври ададҳо аз як системаи ҳисоб ба системаи ҳисоби дигар.

Саҳми шахсии докталаб дар мустақилона навиштани диссертатсия, иштироки бевосита дар масъалагузориҳои мавзӯӣ, таҳқиқоти назариявӣ, амсиласозӣ, барномарезӣ, баргузориҳои озмоишҳои педагогӣ, таҳлил ва хулосабарориҳои ҷамъбасти ҷиода ёфтааст.

Натиҷаҳои бадастовардаи докталаб бо ягонагии дохилии диссертатсия тавҷам омада, дар намуди робитаҳои байниҳамдигарӣ шакл гирифта, дар доираи таҳқиқоти назариявӣ ва амсиласозии компютерӣ, ки фарогири масъалаи муносибати босалоҳият дар таҳсилот мебошанд, метавонанд дар рушди назария ва методикаи омӯзишу таълими фанни информатика саҳми босазо гузоранд. Нуқтаҳои асосии илмӣ ва хулосаҳои диссертатсионӣ тавассути усули амсиласозии компютерӣ ва модулҳои барномавии дар шакли комплекси барномаҳои объектгаро таҳияшуда асоснок гардида, тасдиқи худро ёфтаанд.

Интишори натиҷаҳои диссертатсия. Натиҷаҳои таҳқиқот дар 19 интишороти муаллиф - 5 дастури таълимию методии аз ҷониби Вазорати маориф ва илми Ҷумҳурии Тоҷикистон ва ДМТ тавсияшуда, 6 мақолаҳои илмӣ дар маҷаллаҳои тақризшавандаи Комиссияи олии аттестатсионии назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон ва 8 мақолаи дигар дар нашрияҳо ва маводи конференсияҳои илмӣ инъикос ёфтаанд.

Дар баробари муваффақиятҳо дар рисола камбудию норасогиҳои зерин низ ба назар мерасанд:

1. Рӯйхати адабиёти дар рисола овардаи унвонҷӯ ҳамагӣ 60 номгӯйро ташкил медиҳад. Мебоист унвонҷӯ ба омӯзиши асарҳо ва дигар сарчашмаҳои илмӣ тавачҷуҳи бештар зоҳир мекард.

2. Беҳтар мебуд бобҳои дуум ва сеюми диссертатсия на дар шакли таълимӣ, балки каме васеътар дар шакли инъикоскунандаи рафти корҳои илмӣ - таҳқиқотӣ номгузорӣ карда мешуданд.

Эродҳои овардашуда ба арзиши волоии назариявӣ амалии рисола таъсири манфӣ намерасонд.

Дар охир, хулоса кардан мумкин аст, ки диссертатсияи Тағоев Шамсулло Хурсандович дар мавзӯи «Коркарди амсилаи компютери бозии педагогии рангпуркунӣ барои рушди салоҳиятҳои хонандагон дар ҷараёни таълими системаҳои ҳисоб», барои дарёфти дараҷаи илмӣ номзади илмҳои педагогӣ аз рӯи ихтисоси 13.00.02 – Назария ва методикаи омӯзишу парвариш (информатика, таҳсилоти миёна), ба талаботи Низомномаи ҚОА назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон оид ба дараҷаи илмӣ мувофиқ мебошад ва ӯ барои дарёфти дараҷаи илмӣ номзади илмҳои педагогӣ арзанда мебошад.

Муқарризи расмӣ:

номзади илмҳои педагогӣ,

муовини ректор оид ба илм ва инноватсияи Донишгоҳи

давлатии Кӯлоб ба номи Абуабдуллоҳи Рӯдакӣ

Рафиев Сафархон

Аюбович

06.07.2020

Суроға: 735360, Ҷумҳурии Тоҷикистон, ш. Кулоб, куч. С. Сафаров, 16

Тел. (+992 33 22) 2-35-07, 918 57 94 47

E-mail: safarkhon@mail.ru

Имзои Рафиев С.А.-ро тасдиқ мекунам.

Сардори раёсати кадрҳо ва корҳои махсуси Донишгоҳи

давлатии Кӯлоб ба номи Абуабдуллоҳи Рӯдакӣ

Амиров Ф.А.

06.07.2020